

Voorwoord

Voorwoord

Samen keuzes maken voor Wageningen

Met deze Programmabegroting 2027 begint een nieuwe bestuursperiode. Wageningen bouwt voort op een sterke betrokkenheid van inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen. De afgelopen jaren zijn stappen gezet in bestaanszekerheid, wonen en leefbaarheid. Tegelijk veranderen de omstandigheden waarin we aan de stad werken. De [Trendreflectie Wageningen](#) laat zien hoe landelijke en mondiale ontwikkelingen hier samenkomen en elkaar versterken. Steeds duidelijker wordt dat niet alles tegelijk kan. Er is schaarste aan mensen om het werk te doen, in de zorg, de bouw en infrastructuur en binnen onze eigen organisatie. Ook ruimte en capaciteit op het elektriciteitsnet zijn beperkt, terwijl juist elektriciteit een belangrijke rol speelt in de verduurzaming. Dat vraagt om wendbaarheid. We moeten steeds opnieuw afwegen wat we doen, wanneer we dat doen en waar we kunnen bijsturen als omstandigheden veranderen. Dat is een puzzel die vraagt om keuzes. Keuzes die recht doen aan het eigen karakter van Wageningen.

Een wereldstad in zakformaat

Wageningen is een wereldstad in zakformaat: een groene en sociale stad met een grote studentenpopulatie en veel verschillende nationaliteiten en culturen. Wageningen University & Research verbindt onze stad met de wereld. Die kennisfunctie en diversiteit brengen innovatie, ondernemerschap en levendigheid. Tegelijk zijn de behoeften van inwoners uiteenlopend. Mensen die hier zijn opgegroeid, studenten, internationale kenniswerkers en andere nieuwe inwoners moeten zich thuis kunnen voelen. Ontmoeting, toegankelijke voorzieningen en verbinding tussen groepen zijn daarom wezenlijke opgaven voor onze stad.

Gelijke kansen en een sterke gemeenschap

In het sociaal domein vormen het bestaanszekerheidsbeleid, de Woonzorgvisie en Samen Wageningen 2026 een basis om op voort te bouwen. Toch blijven bestaansonzekerheid, eenzaamheid en stress van invloed op de kwaliteit van leven. Ook studentenwelzijn vraagt in Wageningen aandacht. Kansengelijkheid verbindt deze vraagstukken: inkomen, wonen, gezondheid, onderwijs, werk en meedoen hangen nauw samen. Vooruitgang op het ene terrein is kwetsbaar als inwoners op een ander terrein vastlopen. De maatschappelijke opgave is dat de mogelijkheden die Wageningen biedt voor iedereen bereikbaar zijn.

Een sterke sociale basis ontstaat in het dagelijks leven en kan niet van bovenaf worden opgelegd. Inwoners, vrijwilligers, verenigingen en maatschappelijke organisaties geven haar samen vorm, op straat, in de buurt en in de stad. Sport, cultuur en plekken voor ontmoeting helpen mensen om elkaar te leren kennen en naar elkaar om te kijken. Die gemeenschapsvorming draagt bij aan vertrouwen en samenredzaamheid, maar ook aan de veerkracht om veranderingen en tegenslagen op te vangen. Toegankelijke ondersteuning blijft daarbij nodig voor inwoners die niet op eigen kracht of met hulp uit hun omgeving verder kunnen.

Ruimte voor een groeiende stad

De ontwikkeling van Wageningen vraagt ook ruimtelijk om samenhang. Woningbouw en een ouder wordende bevolking veranderen de behoefte aan zorg, onderwijs, mobiliteit en andere voorzieningen. Groei gaat daarbij over meer dan woningen alleen. De beperkte ruimte vraagt om een goede balans tussen wonen, werken, groen, water en energie, en om aandacht voor de bestaande bebouwde omgeving. Netcongestie en stikstof beperken de mogelijkheden. Klimaatverandering vergroot ondertussen de noodzaak van een gezonde en toekomstbestendige leefomgeving. Daarbij telt ook of duurzame oplossingen voor inwoners toegankelijk en betaalbaar zijn.

Onze positie als kennisstad binnen Foodvalley biedt kansen, maar maakt Wageningen ook gevoeliger voor externe ontwikkelingen. Bezuinigingen op wetenschappelijk onderwijs en geopolitieke spanningen raken de omgeving waarin kennis, innovatie en samenwerking tot stand komen. Digitalisering en kunstmatige intelligentie veranderen het werk en het contact met de overheid. Dat roept vragen op over vaardigheden, toegankelijkheid, betrouwbare informatie en digitale veiligheid. Lokale veerkracht en samenwerking in de regio zijn daardoor steeds belangrijker.

Bewust kiezen in tijden van schaarste

De rode draad is schaarste: aan ruimte, netcapaciteit, menskracht en specialistische kennis. Tegelijk nemen de maatschappelijke opgaven en de druk op de uitvoering toe. Vooral na 2027 staat het financiële perspectief onder druk. Niet alles kan tegelijk of in dezelfde mate. We wegen dit alles met de blik op brede welvaart: de kwaliteit van leven nu, de verdeling van kansen en de gevolgen voor volgende generaties. Deze begroting is een vertrekpunt om maatschappelijke behoeften, financiële houdbaarheid en uitvoerbaarheid met elkaar te verbinden. Samen met de raad en de stad willen we verder bouwen aan een sociaal, duurzaam, ondernemend en toekomstbestendig Wageningen.

Wageningen, college van burgemeester en wethouders, september 2026.